

Τα παιδιά κατά το Ολοκαύτωμα

Τα [παιδιά](#) ήταν ιδιαίτερα ευάλωτα την εποχή του [Ολοκαυτώματος](#). Ο φόνος των παιδιών που ανήκαν σε «ανεπιθύμητες» ή «επικίνδυνες» ομάδες σύμφωνα με τη [ναζιστική ιδεολογία](#), ήταν για τους Ναζί ένα απαραίτητο μέρος της «φυλετικής πάλης» ή ένα προληπτικό μέτρο ασφαλείας. Οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους σκότωναν παιδιά για τους παραπάνω ιδεολογικούς λόγους, αλλά και ως αντίποινα για τις πραγματικές ή εικαζόμενες επιθέσεις των ανταρτών.

Οι Γερμανοί και οι [συνεργάτες](#) τους σκότωσαν [τουλάχιστον 1,5 εκατομμύρια παιδιά](#), μεταξύ των οποίων πάνω από ένα εκατομμύριο εβραιόπουλα και δεκάδες χιλιάδες παιδιά [Ρομά](#) (Τσιγγάνοι), γερμανόπουλα που υπέφεραν από σωματικές και πνευματικές αναπηρίες και ζούσαν σε άσυλα, παιδιά από την Πολωνία και παιδιά που ζούσαν στις κατεχόμενες περιοχές της Σοβιετικής Ένωσης. Οι Εβραίοι και ορισμένοι μη-Εβραίοι έφηβοι (13-18 ετών) είχαν περισσότερες πιθανότητες να επιβιώσουν, καθώς μπορούσαν να υποβληθούν σε καταναγκαστική εργασία.

Η μοίρα των παιδιών των Εβραίων ή άλλων ανεπιθύμητων ομάδων μπορούσε να κατηγοριοποιηθεί ως εξής: 1) παιδιά που θανατώνονταν αμέσως μόλις έφταναν στα [κέντρα εξόντωσης](#) 2) παιδιά που θανατώνονταν αμέσως μετά τη γέννησή τους ή σε ιδρύματα 3) παιδιά που γεννιόντουσαν στα [γκέτο](#) και κατάφερναν να επιβιώσουν επειδή οι κρατούμενοι εκεί τα έκρυβαν 4) παιδιά, συνήθως μεγαλύτερα από 12 ετών, τα οποία χρησιμοποιούνταν σε [καταναγκαστικά έργα](#) ή ως πειραματόζωα σε ιατρικά πειράματα και 5) παιδιά που σκοτώθηκαν σε αντίποινα ή σε στρατιωτικές επιχειρήσεις «κατά της [Αντίστασης](#)».

Παιδί που εργάζεται καταναγκαστικά σε ένα από τα εργοστάσια του γκέτο. Κοννο, Λιθουανία, μεταξύ 1941 και 1944. - US Holocaust Memorial Museum, courtesy of George Kadish/Zvi Kadushin

Στα γκέτο, τα εβραιόπουλα πέθαιναν από την πείνα και την έκθεση στις αντίξοες καιρικές συνθήκες μια και δε τους παρείχαν κατάλληλο ρουχισμό και στέγη. Οι γερμανικές αρχές αδιαφορούσαν παντελώς για τους μαζικούς αυτούς θανάτους, επειδή θεωρούσαν τα μικρότερα παιδιά στα γκέτο

ως αντιπαραγωγικά άτομα που «κατανάλωναν τροφή χωρίς να προσφέρουν τίποτα.» Επειδή γενικά δεν μπορούσαν να εκμεταλευτούν τα παιδιά λόγω του νεαρού της ηλικίας ως εργατικό δυναμικό, οι γερμανικές αρχές κατά κανόνα τα επέλεγαν, μαζί με τους ηλικιωμένους, για τις πρώτες μεταγωγές προς τα κέντρα εξόντωσης ή αποτελούσαν τα πρώτα [θύματα](#) που οδηγούνταν για εκτέλεση σε ομαδικούς τάφους.

Με την άφιξή τους στο [Άουσβιτς-Μπίρκεναου](#) και σε άλλα κέντρα εξόντωσης, οι αρχές του στρατοπέδου έστελναν τα περισσότερα παιδιά απευθείας στους θαλάμους [αερίων](#). Τα SS και οι δυνάμεις της αστυνομίας στα κατεχόμενα εδάφη της Πολωνίας και της Σοβιετικής Ένωσης εκτέλεσαν χιλιάδες παιδιά στο χείλος των ομαδικών τάφων που μόλις είχαν ανοιχτεί. Μερικές φορές, η επιλογή των παιδιών που θα [μεταφέρονταν](#) πρώτα στα κέντρα εξόντωσης ή που θα έπεφταν πρώτα από τις σφαίρες των εκτελεστικών αποσπασμάτων ήταν αποτέλεσμα επώδυνων και αμφιλεγόμενων αποφάσεων των μελών του Judenrat (Εβραϊκού Συμβουλίου). Η απόφαση του Judenrat στο Λοντζ το Σεπτέμβριο του 1942 να απελαθούν παιδιά στο κέντρο εξόντωσης του Κέλμνο ήταν ένα παράδειγμα των τραγικών επιλογών των ενηλίκων όταν έρχονταν αντιμέτωποι με τις απαιτήσεις των Γερμανών. Ο Janusz Korczak, ο διευθυντής του ορφανοτροφείου στο γκέτο της Βαρσοβίας, αρνήθηκε να εγκαταλείψει τα παιδιά που είχε αναλάβει να προστατεύσει, όταν αποφασίστηκε να μεταφερθούν στα κέντρα εξόντωσης. Τα συνόδευσε στο τρένο για το κέντρο εξόντωσης [Τρεμπλίνκα](#) και τα ακολούθησε στους θαλάμους αερίων, όπου και θανατώθηκε μαζί τους.

Τα παιδιά μη εβραϊκής καταγωγής ορισμένων στοχοποιημένων ομάδων δεν είχαν καλύτερη τύχη. Ενδεικτικά αναφέρουμε: τα παιδιά των Ρομά (Τσιγγάνων) που θανατώθηκαν μαζικά στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Άουσβιτς, τα 5.000 έως 7.000 παιδιά που σκοτώθηκαν στα πλαίσια του [προγράμματος «ευθανασίας»](#), τα παιδιά που δολοφονήθηκαν σε επιχειρήσεις αντίποινας, όπως τα περισσότερα από τα παιδιά των κατοίκων του Lidice και τα παιδιά σε διάφορα χωριά της κατεχόμενης Σοβιετικής Ένωσης που δολοφονήθηκαν μαζί με τους γονείς τους.

Λίγο μετά την απελευθέρωση, παιδιά που επιβίωσαν από το στρατόπεδο του Άουσβιτς εξέρχονται από τους παιδικούς κοιτώνες. Πολωνία, μετά τις 27 Ιανουαρίου 1945. - US Holocaust Memorial Museum, courtesy of Lydia Chagoll

Οι γερμανικές αρχές φυλάκισαν επίσης μεγάλους αριθμούς παιδιών σε [στρατόπεδα συγκέντρωσης](#) και προσωρινά κέντρα μεταφοράς. Στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι γιατροί των SS και διάφοροι ερευνητές χρησιμοποίησαν πολλά παιδιά για ιατρικά πειράματα, με αποτέλεσμα το θάνατο πολλών από αυτά. Οι διοικήσεις των στρατοπέδων συγκέντρωσης χρησιμοποιούσαν εφήβους, κυρίως Εβραίους, σε καταναγκαστικά έργα. Πολλοί από αυτούς τους εφήβους βρήκαν το θάνατο λόγω των φρικτών συνθηκών εργασίας. Άλλα παιδιά φυλακίστηκαν από τις γερμανικές αρχές σε προσωρινά στρατόπεδα μεταφοράς, όπως συνέβη στην περίπτωση της [Άννας Φρανκ](#) και της αδερφής της στο [Μπέργκεν-Μπέλσεν](#). Το ίδιο συνέβη και με άλλα παιδιά, μη εβραϊκής καταγωγής, τα οποία είχαν μείνει ορφανά σε επιχειρήσεις αντίποινας από στρατιωτικές και αστυνομικές μονάδες των Γερμανών. Ορισμένα από αυτά τα ορφανά κρατήθηκαν προσωρινά στο κέντρο συγκέντρωσης Λούμπλιν/Μαϊντάνεκ και σε άλλα στρατόπεδα κράτησης.

Στην «αναζήτησή τους για την ανάκτηση του αίματος της Άριας φυλής», οι φυλετικοί ειδήμονες των SS διέταξαν την απαγωγή εκατοντάδων παιδιών από τα κατεχόμενα εδάφη της Πολωνίας και της Σοβιετικής Ένωσης και τη μεταφορά τους στο Ράιχ, όπου θα τα υιοθετούσαν κατάλληλες γερμανικές οικογένειες. Αν και η επιλογή των παιδιών βασίστηκε σε «επιστημονικά φυλετικά κριτήρια», πολλές φορές αρκούσαν τα ξανθά μαλλιά, τα γαλανά μάτια ή το λευκό δέρμα για την επιλογή των παιδιών που θα είχαν την «ευκαιρία» να «γερμανοποιηθούν». Επιπλέον, γυναίκες από την Πολωνία ή τη Σοβιετική Ένωση που είχαν μεταφερθεί στη Γερμανία για να υποβληθούν σε καταναγκαστική εργασία και οι οποίες είχαν σεξουαλικές σχέσεις με Γερμανούς – πολλές φορές παρά τη θέλησή τους – με αποτέλεσμα την εγκυμοσύνη, αναγκάστηκαν να κάνουν αποβολή ή να γεννήσουν τα παιδιά τους σε συνθήκες που εξασφάλιζαν το θάνατο του μωρού, σε περίπτωση που οι «φυλετικοί ειδήμονες» έκριναν ότι το παιδί δεν θα είχε αρκετό γερμανικό αίμα.

Παρά την ευάλωτη φύση τους, πολλά παιδιά κατάφεραν να επιβιώσουν. Πολλά παιδιά μετέφεραν λαθραία τρόφιμα και φάρμακα στα γκέτο, τα οποία αποκτούσαν ανταλλάζοντας πολύτιμα αντικείμενα των οικογενειών τους έξω από τα γκέτο. Αργότερα, πολλά παιδιά έλαβαν μέρος σε αντιστασιακές οργανώσεις της νεολαίας και συμμετείχαν σε μυστικές αποστολές. Ορισμένα παιδιά κατάφεραν να διαφύγουν, μαζί με τους γονείς τους ή άλλους συγγενείς – πολλές φορές και μόνο τους – σε οικογενειακούς καταυλισμούς Εβραίων ανταρτών.

Εβραίοπουλα από την Αυστρία, μέλη ενός από Τα Μεταφορικά των Παιδιών (Kindertransporte) καταφτάνουν σε έναν σιδηροδρομικό σταθμό του Λονδίνου. Μεγάλη Βρετανία, 2 Φεβρουαρίου 1939. - Bildarchiv der Oesterreichischen Gesellschaft fuer Zeitgeschichte

Από το 1938 έως το 1940, μια προσπάθεια διάσωσης με το ανεπίσημο όνομα Kindertransport (Το Μεταφορικό των Παιδιών) απομάκρυνε χιλιάδες εβραιόπουλα (χωρίς τους γονείς τους) από τη Ναζιστική Γερμανία και τις κατεχόμενες περιοχές, μεταφέροντάς τα στην ασφαλή Μεγάλη Βρετανία. Σε όλη την Ευρώπη, ορισμένοι μη-Εβραίοι έκρυβαν εβραιόπουλα και σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στην περίπτωση της Άννα Φρανκ, και άλλα μέλη της οικογένειάς τους. Στη Γαλλία, σχεδόν ολόκληρος ο πληθυσμός του Le Chambon-sur-Lignon, ένα χωριό Προτεστάντων, σε συνεργασία με πολλούς Καθολικούς ιερείς, καλόγριες, αλλά και πολίτες, έκρυψαν εβραιόπουλα στην πόλη τους από το 1942 μέχρι το 1944. Στην Ιταλία και το Βέλγιο, πολλά παιδιά κατάφεραν να επιβιώσουν σε κρυψώνες που τους παρείχαν οι γείτονές τους.

Μετά τη συνθηκολόγηση της Ναζιστικής Γερμανίας που σημάδεψε το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, [πρόσφυγες](#) και [εκτοπισμένα άτομα](#) άρχισαν να αναζητούν αγνοούμενα παιδιά σε όλη την Ευρώπη. Χιλιάδες ορφανά παιδιά βρίσκονταν σε καταυλισμούς προσφύγων. Πολλά από τα εβραιόπουλα που κατάφεραν να επιβιώσουν, εγκατέλειψαν την ανατολική Ευρώπη στα πλαίσια της μαζικής εξόδου (Brihah) προς τις δυτικές ζώνες της κατεχόμενης Γερμανίας, καθ'οδόν για το Yishuv (τον εβραϊκό οικισμό στην Παλαιστίνη). Μέσω της οργάνωσης Youth Aliyah (Μετανάστευση των Νέων), χιλιάδες παιδιά έφτασαν στο Yishuv και, στη συνέχεια, στο κράτος του Ισραήλ μετά την ίδρυσή του το 1948.